

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ชาวพุทธทั่วไปต่างก็เชื่อมั่นกฎแห่งกรรมตามหลักปรัชญาพุทธเป็นอย่างยิ่ง เชื่อว่าเป็นกฎแห่งธรรมชาติ คนทุกคนต้องรับผิดชอบในการกระทำของตน ปรัชญาพุทธเป็นปรัชญาระบบหนึ่งของปรัชญาอินเดีย จึงทำให้ข้าพเจ้าสนใจใคร่ศึกษาเชิงเปรียบเทียบเรื่องกฎแห่งกรรมของปรัชญาระบบอื่น ๆ ในปรัชญาอินเดีย

ปรัชญาอินเดีย แยกออกได้เป็น 2 สาย ได้แก่สายอัสติกะ (Asatika) ซึ่งยอมรับความถูกต้อง และความศักดิ์สิทธิ์ของคัมภีร์พระเวท และสายนาสติกะ (Nasatika) ซึ่งไม่ยอมรับในคัมภีร์พระเวท ปรัชญาทั้ง 2 สายนี้ ยกเว้นจารวาก ต่างก็มีทรรศนะเกี่ยวกับกฎแห่งกรรม ทั้งในฐานะเป็นกฎแห่งเหตุผล และกฎทางศีลธรรม รวมทั้งทรรศนะเกี่ยวกับการเกิดใหม่

ปรัชญาอินเดีย สายอัสติกะทุกระบบ ต่างก็ยอมรับกฎแห่งกรรมโดยมีข้อแม้ว่า กฎนี้ต้องขึ้นกับพระผู้เป็นเจ้า (Íśvara) ซึ่งเป็นผู้ควบคุมการทำงานของกฎนี้อีกทีหนึ่ง ส่วนสายนาสติกะ ยอมรับกฎแห่งกรรมโดยไม่มีพระผู้เป็นเจ้า (Íśvara) มาเกี่ยวข้อง ถือว่าเป็นกฎแห่งธรรมชาติ ที่เป็นไปด้วยตัวของมันเองอย่างอิสระ การศึกษาเรื่องกรรมในทุกระบบของปรัชญาอินเดียเป็นเรื่องที่กว้างมาก ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเน้นเฉพาะปรัชญาพุทธ (Buddhist Philosophy) และปรัชญาasanghะ-โยคะ (Sāṅkhya-Yoga) เนื่องจากปรัชญาทั้งสองต่างก็มีหลักคำสอนเรื่องกรรมเป็นของตนเอง

ดังนั้น จึง เป็นเรื่องที่น่าสนใจมาศึกษาวิเคราะห์ว่า วรรณคดีเรื่องกรรมใน
ปรัชญาทั้งสองสาย กล่าวคือ ปรัชญาasangkhya-โยคะ ของสายอัสติกะ และ
ปรัชญาพุทธของสายนาสติกะ แม้มีความเหมือนกันและแตกต่างกันบางประการ
โดยรากฐานหรือแก่นแท้จริง ๆ แล้วจะมีสาระสำคัญตรงกันหรือไม่

ผลงานวิจัยและงานเขียนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เท่าที่ศึกษาจากวิทยานิพนธ์ ผลงานวิจัย ภาชนะในประเทศไทย ยัง
ไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องกรรม ระหว่างปรัชญาพุทธและ
ปรัชญาasangkhya-โยคะ โดยตรง

ปรัชญาasangkhyaและปรัชญาโยคะ เป็นปรัชญาที่มีแนวความคิด
สัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและมีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ ปรัชญาโยคะ
ยอมรับอภิปรัชญาของปรัชญาasangkhya ปรัชญาasangkhya เน้นหนักไปในทางทฤษฎี
ปรัชญาโยคะ เน้นหนักไปในทางปฏิบัติ หรือการกระทำ เราอาจนำเอาแนว
ความคิดเรื่องกรรมของปรัชญาทั้งสองมาศึกษาในกลุ่มเดียวกันได้ ตามทรศ
นะของปรัชญาasangkhya-โยคะ นั้น เห็นว่าความจริงแท้ในเอกภพมีอยู่สองสิ่ง
คือประภคิตี (Prakṛti) และบุรุษะ (Puruṣa) "ปรัชญาasangkhyaรับรอง
สังขารมชั้นสูงสุดเพียง 2 อย่างเท่านั้น คือ บุรุษะและประภคิตี"¹ ประภคิตีมี
สภาวะเป็นรูปธาตุอันสุขุมและไม่มีขอบเขต ส่วนบุรุษะเป็นวิญญาณบริสุทธิ์เป็น
ตัวคนที่เที่ยง มีจำนวนมากหลายประมาณมิได้

¹สนั่น ไซยานกุล, ปรัชญาอินเดีย, หน้า 414

ปรัชญาasangchay-ryak มีความเห็นว่า กรรมคือการกระทำของ
บุรุษะที่หลงผิด เป็นเหตุให้ชีวิตนั้นต้องรับผลกรรมของตน และเวียนว่ายตาย
เกิดในวัฏสงสาร อีกนัยหนึ่ง อวิชชาหรือความไม่รู้แจ้งในตนเองของบุรุษะ
เป็นเหตุแห่งการเวียนว่ายตายเกิด เมื่อใดชีวิตเกิด ความเข้าใจถูกต้องว่า
ตัวตนที่แท้จริงนั้นคือบุรุษะ ไม่ใช้ร่างกายที่เกิดจากประภคิ เมื่อนั้นชีวิตก็จะ
เข้าถึงความหลุดพ้น หรือโสมกะ ปรัชญาasangchay-ryak ยอมรับหลักการที่
ว่า กฎแห่งกรรมเป็นกฎแห่งเหตุและผล แต่ต้องอาศัยเหตุสุดท้ายคือพระผู้เป็น
เจ้า (Isvara) เป็นผู้ช่วยให้บรรลุโสมกะ

ปรัชญาพุทธ เป็นปรัชญาอินเดียระบบหนึ่งในศาสนาฮินดู ยอมรับ
กฎแห่งกรรม โดษไม่มีพระผู้เป็นเจ้า (Isvara) มาเกี่ยวข้อง ปรัชญาพุทธ
ถือว่ากฎแห่งกรรมเป็นกฎที่เป็นจริงในตัวของมันเองทั้งในอดีตและอนาคตตาม
เงื่อนไขหรือตามประเภทของกรรมที่บุคคลได้กระทำไปแล้ว ดังมีคำกล่าวใน
พระไตรปิฎก "บุรุษทำกรรมเหล่านี้ไว้ เขาย่อมเห็นกรรมเหล่านั้นในคน ผู้
ทำกรรมดี ย่อมได้รับผลดี ผู้ทำกรรมชั่ว ย่อมได้รับผลชั่ว บุคคลหว่านพืช เช่นใด
ย่อมได้รับผลเช่นนั้น"¹ กฎของกรรมตามปรัชญาพุทธ สามารถอธิบายในรูป
ธรรมได้ทุกอย่างอย่างชัดเจนอยู่ในตัวเอง โดษไม่ต้องอ้างถึงพระผู้เป็นเจ้า
(Isvara) ในฐานะเป็นผู้พิทักษ์กฎแห่งกรรมแต่อย่างใด นอกจากนั้นมนุษย์ยัง
สามารถสร้างสรรค์ชีวิตใหม่ของตนเองตามกฎแห่งกรรมนั้นได้อีกด้วย

1 ชุททกนิภาย 27/294/80

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักคำสอนเรื่องกรรมของปรัชญาasangkhya-โยคะ และปรัชญาพุทธ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบให้เห็นว่า หลักคำสอนในเรื่องกรรมของปรัชญาasangkhya-โยคะ และปรัชญาพุทธ มีความหมายขอบข่ายและรายละเอียดที่เหมือนกันและต่างกัน

ขอบเขตและวิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลจาก เอกสารทั้งปฐมภูมิ และทุติยภูมิ เช่นพระไตรปิฎก หรือสูตรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจากหนังสือและบทความต่าง ๆ ที่มีผู้เขียนวิเคราะห์เปรียบเทียบคำสอนเรื่องกฎแห่งกรรมในปรัชญาasangkhya-โยคะและปรัชญาพุทธ โดยการนำเอาข้อมูลเหล่านั้นมาศึกษาวิเคราะห์ และสรุปผลการวิจัย

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

การวิจัยจะทำให้ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีเรื่องกรรม ซึ่งเป็นหลักคำสอนที่สำคัญยิ่งในปรัชญาพุทธ และปรัชญาasangkhya-โยคะ อย่างละเอียดลึกซึ้ง นำมา เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต